

МОТИВАЦІЙНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ У ВИБОРІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «СЕСТРИНСЬКА СПРАВА» І «ПАРАМЕДИК»

О. В. Денефіль, Р. С. Усинський, О. О. Кулянда, К. Є. Юріїв

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

Вступ. Вибір професії для молоді є тим фактором, який у подальшому вплине на долю людини. При цьому велику роль відіграють мотиваційні чинники, які формуються в процесі підготовки до такого вибору. При виборі професії зазвичай керуються фінансовим аспектом або вибирають її як хобі. А найкращу результативність праці спостерігають тоді, коли ці обидва чинники збігаються. Оскільки матеріальні чинники при виборі професії медсестри чи парамедика є сумнівними, то нам цікаво було дослідити, які ж саме фактори впливають на вибір професії молодими людьми, що саме мотивує їх у цьому нелегкому процесі.

Мета роботи – проаналізувати мотиваційні чинники, якими керуються майбутні медсестри і парамедики у виборі професії.

Основна частина. У нашому дослідженні взяли участь 59 студентів I–II курсів Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, які здобувають освіту за спеціальностями «Сестринська справа» і «Парамедик». При цьому використовували опитувальник, який ми створили, і надіслали його у вигляді Google Forms респондентам. Участь в опитуванні була добровільною та анонімною. За результатами анкетування, більшість опитаних за типом темпераменту становили холерики, тоді як за іншими типами темпераменту розподіл був однаковим. Перші місця в рейтингу мотиваційних чинників при виборі професії займали такі відповіді: «хочу допомагати людям», «робота є захоплюючою», «професія заслуговує поваги в людей», «хочу працювати в комфортних умовах». Тобто, як ми бачимо, майбутні медсестри і парамедики керуються більше альтруїстичними чинниками при виборі професії. Практично не вплинули на такий вибір батьки та друзі. Звертає на себе увагу і той фактор, що на дані спеціальності набагато легше було вступити, тому ті, хто не пройшов за конкурсом на медичний факультет, але вирішили здобути медичну спеціальність, усе ж таки продовжили свій шлях у цій сфері. Любить спілкуватися з людьми більшість респондентів, що є досить важливим у виборі даних професій. Комунікативні навички в подальшому будуть відігравати значну роль у формуванні професійної майстерності. Майже половина опитаних у майбутньому, після отримання диплома, хотіла б отримати роботу за кордоном за спеціальністю. Така мотивація, як «вийти заміж чи одружитися з людиною, спорідненою за професією», була досить низькою серед опитаних. Свої варіанти відповідей студенти надавали аналогічні тим, які були в нашому опитувальнику.

Висновки. Молодими людьми при виборі спеціальності «Сестринська справа» чи «Парамедик» керують більше альтруїстичні чинники, такі, як співчуття та бажання допомагати людям. Тому при проведенні професійної орієнтації з даних спеціальностей саме на цьому і необхідно акцентувати основну увагу. Опитувальник, який ми розробили, показав досить високу інформативність щодо мотиваційних чинників при виборі майбутньої професії в галузі медицини, оскільки на більшість запитань було отримано позитивні відповіді, тому його можна в подальшому (після вдосконалення та доповнення) використовувати з метою якісної професійної орієнтації серед молоді.

Ключові слова: мотиваційні чинники роботи; психологічні характеристики; профорієнтаційна робота; медсестри; парамедики.

MOTIVATION AND PSYCHOLOGICAL FACTORS OF THE SPECIALTIES “NURSING” AND “PARAMEDIC” CHOOSING

O. V. Denefil, R. S. Usynskiy, O. O. Kulyanda, K. Ye. Yuriyiv

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

Introduction. The choice of a profession for young people is a factor that will later affect a person's destiny. At the same time, motivational factors that are formed in the process of preparing for this choice play a big role.

© О. В. Денефіль, Р. С. Усинський, О. О. Кулянда, К. Є. Юріїв, 2024

When choosing a profession, it is usually guided by financial aspects or chosen as a hobby. The best productivity is observed when these two factors coincide. Since the financial factor in choosing the profession of a nurse or paramedic is questionable, we were interested in investigating what factors influence young people's choice of profession, what exactly motivates them in this difficult process.

The aim of the study – to analyze the motivational factors that guide future paramedics and nurses in choosing a profession.

The main part. 59 students of the 1st and the 2nd years of the I. Horbachevsky Ternopil National Medical University participated in our study, who were getting education in the specialties “Nursing” and “Paramedic”. At the same time, we used a questionnaire created by us, which was sent to the respondents in the form of a Google form. Participation in the survey was voluntary and anonymous. Based on the results of the questionnaire, it was established that the majority of respondents were choleric by temperament type, while the distribution was the same for other types of temperament. The first places in the rating of motivational factors when choosing a profession were occupied by the following answers: “I want to help people”, “the work is exciting”, “the profession deserves respect from people”, “I want to work in comfortable conditions”. That is, as we can see, future paramedics and nurses are guided by more altruistic factors when choosing a profession. At the same time, parents and friends had practically no influence on this choice. The fact that it was much easier to enter these specialties also attracts attention, so those who did not pass the competition for the medical faculty, but decided to acquire a medical specialty, still continued their path in this field. “They like to communicate with people,” answered the vast majority of respondents, which is quite important in choosing these professions. In the future, communication skills will play a significant role in the formation of professional skills. Almost half of the interviewees would like to get a job abroad in their specialty in the future, after receiving a diploma. Such motivation as “marrying a person related by profession” was quite low among the interviewees. The students gave their answer options similar to those in our questionnaire.

Conclusions. Young people are guided by more altruistic factors, such as compassion and the desire to help people, when choosing a specialty “Nursing” or “Paramedic”. Therefore, when conducting professional orientation in these specialties, it is necessary to focus the main attention. The questionnaire we developed showed a fairly high level of informativeness regarding motivational factors when choosing a future profession in the field of medicine, since most questions were answered positively, so it can be used in the future (after improvement and addition) for the purpose of quality professional orientation among young people.

Key words: motivational factors of work; psychological characteristics; vocational guidance work; nurses; paramedics.

Вступ. Мотиваційні чинники відіграють провідну роль у нашому житті. Армія, яка має більшу мотивацію, виграє на полі бою в сильнішого противника. Мотивація керує нашими вчинками та нашим вибором, у тому числі й вибором професії. Часто при виборі професії керуються насамперед фінансовим аспектом, що цілком логічно, нерідко професію вибирають як хобі, тоді вже матеріальний аспект питання відходить на другий план. Нас зацікавило питання, а за яким принципом вибирають професію в наш час майбутні медсестри і парамедики, коли всі їх ровесники орієнтуються в основному на рівень заробітної плати.

Мотивація є визначальним фактором, що безпосередньо впливає на успіх роботи. Мотивація праці – це процес, який ініціює та підтримує цілеспрямовану діяльність і спонукає співробітників добровільно брати участь у роботі організації та мати намір бути її членами на довгострокову перспективу. Результати регресійного аналізу показують, що мотивація суттєво впливає на організаційну відданість. Наскільки працівники мотивовані, настільки вони автома-

тично підвищать продуктивність роботи. Результати дослідження свідчать про наявність позитивного зв'язку між задоволеністю роботою і відданістю їй. Це означає, що більш мотивовані та віддані співробітники працюватимуть добре і будуть більш задоволені порівняно з іншими [1].

Розрізняють різні види мотивації. Серед них виділяють основні: зовнішню та внутрішню. Зовнішня мотивація пов'язана з організацією праці, кліматом на робочому місці, типами завдань, а от внутрішня, яка залежить від працівника, є тим стимулом, що сприяє збільшенню продуктивності праці [2].

Серед причин вибору медичної спеціальності розрізняють багато факторів, такі, як інтерес до медицини, бажання допомагати людям, настанови батьків, можливості для працевлаштування та багато інших. Проте на такий вибір також впливають вік, стать, етнічна приналежність, соціально-економічний статус, особистість [3]. При цьому медичні працівники, як правило, більше мотивуються внутрішніми чинниками, що можна використати для ефективної мотивації співробітників [4].

Немалу роль у формуванні мотивації працювати медиком відіграють медіа. На жаль, у наш час вони ніяк не сприяють мотивації працювати медиком, а роблять усе навпаки, що доводить дане дослідження [5]. Мотивація сприяє подальшій кар'єрі, тому що ті, чий вибір був не самостійним, а на нього вплинули батьки, не бачать подальшої перспективи в цій професії [6]. У медичній освіті мотивація є тією мірою, від якої і залежить результат навчання [7]. Отже, потрібно докладати більше зусиль, щоб розвивати внутрішню мотивацію при здобутті професії медика [8]. Головною мотивацією вибору медичного профілю навчання завжди була престижність професії, а лише потім альтруїзм. Розуміючи мотиваційні чинники студентів-медиків для здобуття медичної освіти, ми зможемо проаналізувати майбутні тенденції становлення професіоналів [9].

Тому важливими є дослідження початкової мотивації вибору професії здобувачами та розвиток її в процесі навчання. Враховуючи значущість мотивації для результативної підготовки фахівців галузі охорони здоров'я, вивчення мотиваційних аспектів вибору професії медика є доцільним.

Мета роботи – проаналізувати мотиваційні чинники, якими керуються майбутні медсестри і парамедики у виборі професії.

Основна частина. Ми провели опитування серед студентів I-II курсів Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, які вибрали професії медсестри і парамедика. З цією метою використовували власний тематичний опитувальник (рис. 1). Ми свідомо не вивчали даного питання, щоб не повторювати інших дослідників. Хоча в подальшому частина наших запитань збігалась із запитаннями інших авторів [10, 11]. Цей опитувальник було надіслано у вигляді Google Forms здобувачам, які навчаються за спеціальністю 223 «Медсестринство» за освітніми програмами «Сестринська справа» і «Парамедик». Участь в опитуванні була добровільною та анонімною.

Враховуючи те, що на вибір майбутньої професії впливає мультифакторність, ми намагалися включити запитання, які, на нашу думку, відображають найбільш вагомий мотиваційні чинники при виборі майбутньої професії, хоча в процесі дослідження зрозуміли, що ще не всі чинники взяли до уваги. При цьому свідомо не включали запитання про матеріальний аспект заохочення, оскільки воно за наших умов було б антимотиваційним.

Рис. 1. Зразок опитувальника.

Даний опитувальник включав такі відповіді на запитання: Чому ви вирішили навчатись на свою спеціальність?:

1. Хочу допомагати людям.
2. Робота є захоплюючою, вимагає швидкого реагування в критичних ситуаціях.
3. Хочу працювати у комфортних умовах.
4. Моя професія заслуговує поваги.
5. На вступі наполягли батьки.
6. Заохотили друзі.
7. Легко було вступити.
8. Щоб вийти заміж, одружитися.
9. Люблю спілкуватися з людьми.
10. Не пройшла(шов) за конкурсом на лікаря.
11. Отримую професію, щоб потім працювати за кордоном за спеціальністю.
12. По приколу.
13. Ваш варіант відповіді.

Крім того, ми просили студентів вказати курс, на якому вони навчаються, і тип темпераменту, який самостійно визначали за опитувальником Айзенка.

В опитуванні взяли участь 59 студентів I-II курсів, які навчаються за спеціальностями «Сестринська справа» і «Парамедик». Серед респондентів більш активними були парамедики, які становили 72,9 % опитаних, тоді як частка здобувачів, які навчаються за спеціальністю «Сестринська справа», в даному опитуванні складала лише 27,1 % (рис. 2). При цьо-

му більшу активність проявили студенти II курсу, їх частка становила 67,3 % порівняно з 32,7 % першокурсників.

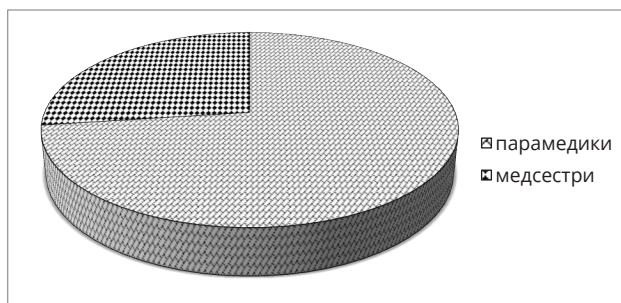

Рис. 2. Розподіл опитаних за вибором майбутньої професії.

Серед опитаних більшість становили холерики – 37,3 %, що цілком логічно для професії парамедика. Усі інші типи темпераменту розподілилися приблизно однаково: сангвініки – 22 %, меланхоліки і флегматики – по 20,3 % (рис. 3).

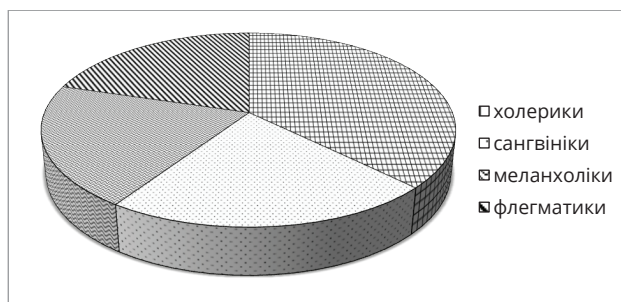

Рис. 3. Розподіл опитаних за типом темпераменту.

Серед респондентів 71,2 % становили особи чоловічої статі, 28,8 % – жіночої, при цьому особи чоловічої статі були лише серед парамедиків, оскільки спеціальність «Сестринська справа» в основному вибирають лише дівчата (рис. 4).

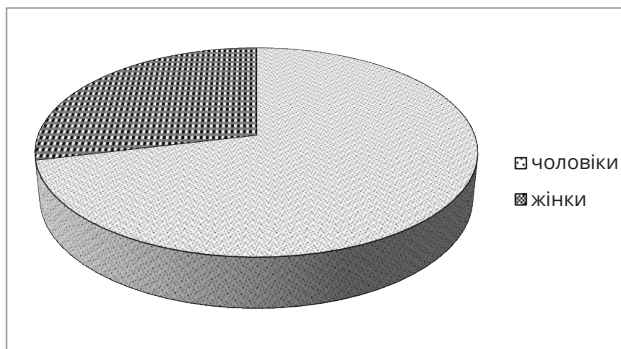

Рис. 4. Розподіл опитаних за статтю.

Відповідь «хочу допомагати людям» була позитивною у 98,3 % респондентів. Визнали роботу захоплюючою 95 % опитаних. Ми бачимо, що ці критерії є основними при виборі професії в нашому дослідженні. Вибрали професію медика через те, що вона заслуговує поваги в людей, 98,1 % респондентів, це свідчить про те, що професія медичного працівника знову починає набувати популярності (рис. 5). Не останній вплив на вибір даної професії має війна в Україні.

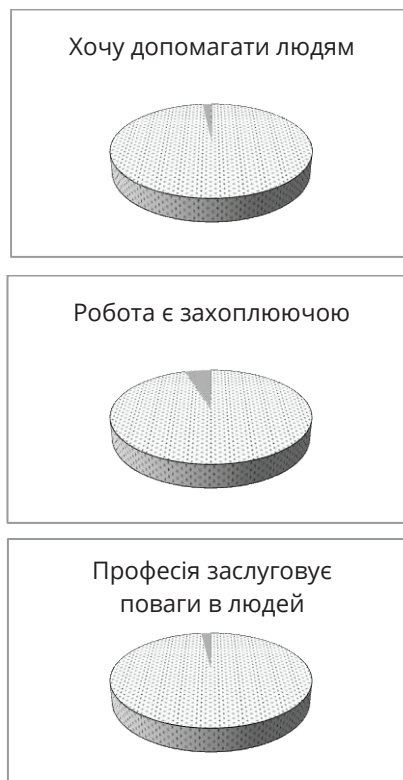

Рис. 5. Розподіл опитаних за причиною вибору майбутньої професії.

Хочуть працювати у комфортних умовах усі 100 % респондентів. Хоча саме для парамедиків ця умова є сумнівною, що вказує на недостатню їх обізнаність з умовами праці в майбутньому.

При цьому лише в 9 % опитаних на вибір майбутньої професії вплинули батьки, в 7,1 % – друзі, що свідчить про досить велику самостійність і здатність аналізувати в сучасній молоді.

Легким виявився вступ на навчання для 83,7 % опитаних, це свідчить про те, що спеціальність «Сестринська справа» чи «Парамедик» у нашому суспільстві не є популярною. Таку мотивацію, як вийти заміж чи одружитися, підтримали всього лише 7,1 % респондентів.

Люблять спілкуватися з людьми 93 % опитаних здобувачів, що є досить значущим чинником в їх майбутніх професіях. Тих, хто не пройшов за курсом на медичний факультет, але все ж таки вирішив здобути медичну спеціальність, було 19,3 %. Отримують професію з перспективою майбутнього працевлаштування за кордоном за спеціальністю 42,2 % респондентів. Тих, хто вступив на навчання «по приколу», було 8,8 % опитаних.

Свої варіанти відповідей респонденти озвучили так: подобається навчатися за спеціальністю «Парамедик»; на жаль, у нашому суспільстві поки що не розвинута адекватна думка про парамедика як фахівця саме з екстреної медицини; захотіла вступити, бо хочу допомагати людям; зацікавила екстрена допомога; хочу в армію на посаду, дотичну до спеціальності; бо мені цікаво це; для покращення якості надання медичної допомоги у цивільній та військовій сферах; був як один з варіантів; я захоплююся своєю професією; я обрав дану професію, тому що давно опрацююю військові навички та хочу стати

бойовим медичним побратимом; захотіла піти вчитися на парамедика; соціальна значимість; отримую задоволення від навчання; медичні навички, щоб заштопати себе десь у посадці; вступила саме на парамедика, тому що це було моє бажання, ніхто не змушував і не наполягав; цікаво.

Висновки. Молодими людьми при виборі спеціальності «Сестринська справа» чи «Парамедик» керують більше альтруїстичні чинники, такі, як співчуття та бажання допомагати людям. Тому при проведенні професійної орієнтації з даних спеціальностей саме на цьому і необхідно акцентувати основну увагу.

Опитувальник, який ми розробили, показав досить високу інформативність щодо мотиваційних чинників при виборі майбутньої професії в галузі медицини, оскільки на більшість запитань було отримано позитивні відповіді, тому його можна в подальшому (після вдосконалення та доповнення) використовувати з метою якісної професійної орієнтації серед молоді.

REFERENCES

1. Bytyqi, Q. (2022). The impact of motivation on organizational commitment: an empirical study with kosovar employees. *Prizren Social Science Journal*, 4(3), 24-32. DOI: 10.32936/pssj.v4i3.187.
2. Alhakami, Y., Baker, O. G. (2018). Exploring the factors influencing nurses' work motivation. *Iris Journal of Nursing & Care*, 1(1), 1-12. DOI: 10.33552/ijnsc.2018.01.000503.
3. Kusurkar, R.A., Ten Cate, T.J., Van Asperen, M., Croiset, G. (2011). Motivation as an independent and a dependent variable in medical education: a review of the literature. *Med Teach*, 33(5), 242-262. DOI: 10.3109/0142159X.2011.558539.
4. Lambrou, P., Kontodimopoulos, N., & Niakas, D. (2010). Motivation and job satisfaction among medical and nursing staff in a Cyprus public general hospital. *Hum Resour Health*, 8, 26. DOI: 10.1186/1478-4491-8-26.
5. Guo, B., Zhao, L., Gao, Y., Peng, X., Zhu, Y. (2017). The status of professional identity and professional self-efficacy of nursing students in China and how the medical documentaries affect them: a quasirandomized controlled trial. *International Journal of Nursing Sciences*, 4 (2), 152-157. DOI: 10.1016/j.ijnss.2017.03.006.
6. Pruthi, S., Pandey, R., Singh, S., Aggarwal, A., Ra-mavat, A., & Goel, A. (2013). Why does an undergraduate student choose medicine as a career. *The National Medical Journal of India*, 26(3), 147-149. PMID: 24476160.
7. Kusurkar, R.A., Croiset, G., Galindo-Garré, F., & Ten Cate, O. (2013). Motivational profiles of medical students: Association with study effort, academic performance and exhaustion. *BMC Medical Education*, 13(1), 87. Retrieved from: <http://www.biomedcentral.com/1472-6920/13/87>.
8. Foong, C.C., Nazri, N.N.N., & Holder, N.A.K.A. (2018). I am becoming a doctor: mine or someone else's will? Or does it even matter? A qualitative investigation. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(7), 3253-3267. DOI: 10.29333/EJM-STE/91680.
9. Hassan, M., Shahzad, F., & Waqar, S.H. (2020). Seeking motivation for selecting Medical Profession as a Career Choice. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 36(5), 941-945. DOI: 10.12669/pjms.36.5.2799.
10. Narayanasamy, M., Ruban, A., & Sankaran, P.S. (2019). Factors influencing to study medicine: a survey of first-year medical students from India. *Korean Journal of Medical Education*, 31(1), 61-71. DOI: 10.3946/kjme.2019.119.
11. Synenko, M.Yu., & Marushchak, M.I. (2023). Doslidzhennya motyvatsiynykh chynnykiv roboty medsester [Study of motivation factors of nurses' work]. *Medsestrynstvo – Nursing*, 3-4, 197-203. DOI: 10.11603/2411-1597.2023.3-4.14564 [in Ukrainian].

Отримано 10.05.2024